

(המשך מעמוד 21)

התיר רחשם רב על מבקריו, היתה האיכות של עיניו. מבטו היה מאלץ ואפילו היפ-נוטי. הגנרלים שעבדו במחיצתו נחלקו בדעותיהם. עבוד שאחד מהם הגדיר את מבטו "מיימי וחלש", התייחס אחר אל עיניו כגדולות, כחולות וממיות. אולי בגלל השימוש המתמיד במיידהמיק"ן. אדוארד דאלאדייה, ראש-משלת צרפת בין השנים 1937-1940, מספק תיאור חי בעל אופי קליני. היתה לו הזדמנות לבחון את היטלר מקרוב בעת עידת מינכן ב-1938 והוא מתארו: "בעיניו הכחולות העצומות היה מבט מזור וקשה ובעת היררכות הקצרות שהושמעו הן הרפנו ולפתע כלפי מעלה."

תיבת התרופות

של צ'רצ'יל

התיאור הראשון של המחלה היה מוכנה בלשון פופולארית "מחלת השינה" (אנצפליטיס לתרגומה, בלשון רפואית) פורסם לראשונה בידי פון אקנומו, בשנת 1917. באותה תקופה אפיינה ה"מחלה" בחמרתה ובמהירות התפשטותה, אולם במרוצת השנים השתנתה תמונה זו. הסימפטומים המוקדמים ההרפיים של המחלה הם ושקטים יותר או שאין הם מופיעים כלל. ההשפעות הנכרות של המחלה מופיעות רק אחרי תקופת הביון ממושכת של 20 או 30 שנה. בעבר הרפואי של היטלר יש הרבה מן הסתום, אבל העובדה שבמלחמת העולם הראשונה הוא חושף לנו מרעיל בחזית המערבית - שאחת התוצאות שלו היא עיוורון היסטרי - התקבלה כמוכחה.

ובמלחמת העולם הראשונה היו בתי החולים מלאים בקרבנות של התקפות גז וזיהום גילויים הסותרו כתוצאה מר השפעת האדים המרעילים. ליקוי הראייה של היטלר יכול היה להתפתח כתוצאה מהתקפה בלתי-מאובנת של וירוס "מחלת השינה" באותה תקופה, שהמשיך להסתתר במערכת העצבים המרכזית שלו וגרם, כעבור 20 שנה ויותר, לגיון השכלי. להפיע רגעת המוטוריות הצורה המוחרת של עיניו. רופאיו של היטלר החלו להיות מודאגים ממצב בריאותו ב-1937. הם זשזדו כי לקה בעצבת ושל מערכת העצבים. אך היתה זו בדיוק התקופה שבה ניתן היה לצפות להופעת התוצאות הנראות לעין של "מחלת השינה" העיוורון ההיסטרי בהם נפגע היטלר 20 שנה קודם לכן.

רפואו של היטלר, הפרופסור תיאודור מורל, זכה לביקורת קשה מפי היסטוריונים בלתי-מומחים הוגדר בידי כמה מהם כ"נכול. נכון שהוא השתמש במחסן שלם ושל תרופות שגלגלו דרך הפה או באמצעות וריקות. הניסיון המעשי מלמד את הרופא שלא ניתן למנוע מהחולה העלוב ביותר את בקבוק התרופות המסורתי, וכי גם סאיינטים מרמה הברתית ואינטלקטואלית בנתה יותר אינם מסתפקים רק בהסברים הגייניים. שנים קודם לכן הפך ראש ממשלת בריטניה, לורד ג'ורג' לחסיד התור-מונים הוויטמינים שמורל חשם להיטלר. וינסטון צ'רצ'יל - למרות שוכה ביעוץ רפואי ממומחה יותר - נשא עמו תיבת תרופות גדושה בגלגלות, מישותן ושיקויי מרפא שונים.

כוסית של

נוזל צבעוני

וי וסיה ויסאריונוביץ' הוויטאשווילי נולד בשנת 1879. הושתמש בכינוי סטאלין כאשר היה משרת בפעילות מבית תרנית נגד מיטשר הצאר הרוסי. כדי להצדיח את שמו הוא השאילו לערים, רחובות ומפעלי עיירה. למרות המפורס לאיית שבת וזה ברהבי העולם התופשי, בימי מלחמת העולם השנייה, משמש שמו כיום כשם נירדף לעריצות, שלטון-אימים ודיכוי.

ההיסטוריה הרפואית של שנותיו המוקדמות של סטאלין אינה דרמטית. נכון ש נפגע לכל מי חיוו בצלקות של מחלת האבעבועות. נכון גם שכתוצאה מדיכוי או פציעה בידו השמאלית היה צורך ל"קצרה". אך הוא לא היה המנהיג היחיד שזעור בפיתח מחתת ושכל תפנית באופיו או בהתנהגותו יוחסה לפציעה שנפצע ב"זלחתו". פציעת-לידה בכתף וביד שמאל נחשבה כסיבת התפרצות הנרגשות של הקיסר וילהלם השני, למרות שמחקרים מאוחרים יותר מצאו שפגם זה לא הביכו ולא השפיע עליו כלל. יתר על כן, קיימות דוגמות רבות של פציעות-לידה שאינן מתוררות כל צלקת או מום אחר באישיות.

הלורד האלינס, מי שכיהן כשר-החוץ היה ברטי בווינגטון בימי מלחמת העולם השנייה, וזה להערכה כללית כאדם ישר ומכובד. האצילות השלווה של מזגו לא עוררו כל מקום חשד שהוא נולד ללא יד שמאל.

במהלך מלחמת העולם השנייה ערך סטאלין את ועידת יאלטה, אליה הזמין את מנהיגי ומדינאי מעצמות המערב. אלה חלקו כבוד התרעה ליעילותו, תפיסתו ויצאת-הדופן בנושאים צבאיים, טכניים ופוליטיים, ולכחשר המיקוח שלו על חי אדם ועל גורל אומות פחות חזקות.

הוא נהג באורחיו כאילו היה תלמידים בארוחת-פוחים, אילץ אותם לשתות אינן סוף של כוסיות "לחיים". למרות שאחוז האלכוהול בנוזל הצבעוני שבו מלאו את כוסיותיו שלו לא נבדק מעולם, כתוצאה מכך היה צורך לשאת כמה מאורחיו הר כבודים באותה סעודה חגיגית מעם השול-חן - אבל הישעות הרכות. הדיונים היו

סטאלין מיטורג'יל ודוקטוריהיד

ליליים וסעודות הזלילה לא השפיעו כלל על עיוורנותו וזלילותו של סטאלין. ארמנס נפוצו שמועות על "בעיית לב" שפקדו את סטאלין, אולם את אלה נוטים לייחס לתירוץ-שורר-הערצה שהעניק ל"סטאלין סיבה טובה להימנע מטיפול מציאות אל מחוץ לגבולות ברית-המועצות, וכך אילץ את צ'רצ'יל ורווולט. שגם להם היו "בעיית לב". לתתיש את עצמם ב"סעות מסוכנים ומעייפים בדרך אליו.

כתמים אדומים

בלחי סטאלין

צ'רצ'יל ורווולט היו, ככל הנראה, כה מבולבלים מסטאלין וההופעות מיטורג'יל-ודוקטוריהיד שלו, עד שלא הותירו אחריהם כל תמונה משכנעת מן החששות ממנו. תפקיד זה נפל בחלקו של מלחבאן דוילאס, שליחו של המרשל טיטו, שהצליח לשרטט תמונה מאלפת של סטאלין הלעקוב אחרי השקיעה הפיסית והנפשית שלו במהלך שלושת ביקוריו בבריה"מ בשנים 1944, 1945 ו-1948.

אחרים ציינו בהתשמיותיהם את גופו המגושם של סטאלין ואת ידו השמאלית הקצרה והקשוחה, אבל דוילאס צייר ביד-אמן את פניו וכפה על קוראיו להדיין לעצמם המות של בשר ודם, חקה יותר מאשר תמונות של שווארלבן.

כתב דוילאס: "היתה לי כרס גדולה למדי ושעור היה דליל, למרות שקרפמו לא היתה קרחת לגמרי. פניו היו לבנות, עם לחיים אדומות... אפילו השפם שלו לא היה שבה מוצק". דוילאס הניח שהייתה ממושכת בחד-רים שחוממו מדי והוארו באור מלאכותי. עניינה לסטאלין את מה שכונה "מראה הקרמלין". פקיד ברטי ציין שצבע פניו של סטאלין היה בעל גוון ירקרק ולא אפרו, כפי שציפה לראות. אף על פי כן גוון צהבהב של עור הפנים עם כתמים אדומים בלחיים - בהתאם לתיאורו של דוילאס - יוצרים את מראה "תות-השדה" הלוקים במחלה של בלוטת-המגן המכונה מיקסדומה. השינויים הנפשיים שגורמת מחלה זו תלויים באישיות, הם יכולים להוביל גם למצב המוכר בשם "שיגעון מיקסדומטי".

היות והשדות-שווא מאפיינים מצב פסי-כוטי זה.

בביקורו האחרון אצל סטאלין, בשנת 1948, נדהם דוילאס למראה הסימנים הברורים של הסגילות. הצלילות המחודשבת נעלמה וסטאלין היה חשדן והתיר-רעם על כל איי-הסכמה עמו. דוילאס הופיע תעלולות, שדיונים חשובים בנייני מדי-נה הופיעו בצורה שלא ניתן להסבירה, בסביבות אינסופיים של שתייה ואכילה.

היה עוד טיזור אחרון אחד לפני הסוף, שנחשב בעיני האנשים הנפתחים בקרמלין וה"קרמלינולוגים" של המערב, כאות מבר-שררעות של סיכוב גדול נוסף של פחד, חשד ורצה. ב-3 בפברואר 1953 האשמו תשעה פרופסורים לרפואה, כולם בעלי קשרים מיקצועיים עם אנשי הקרמלין, בכך שהיו למעשה סוכנים של מעצמות זרות וקשרו קשר לרצוח מנהיגי מפלגה ומנהיגים צבאיים בברית-המועצות. מישפסם של התשעה זכה לתהודה ביג-לאומית וכונה בשם "מישפס הרופאים".

חוסר אמון באחרים וחשדנות מתמדת הם תופעות מוכרות במישטרים אוטוקראטיים; הם מהותיים לצורך התגוננות-עצי-מית. אבל גורמים אחרים הם שהולידו את הפחד והחשדנות ששלטו בסטאלין בשנתי-תיו האחרונות. עודף אלכהול והשינויים הטבעיים של הסתיידות עורקים, הכרוכים בזקנה, מובילים להשדות-שווא המגיעים למצב פאתולוגי. האפשרות שמצבו הנפשי של סטאלין החשפע על-ידי השינויים הפיכולוגיים הכרוכים במחלת המיקסדומה חייבת אף היא להילקח בחשבון.

המנהיגים

שהלכו בשנתם

הודשים אחרים "קשר הרופאים" קראה בתו של סטאלין למיטת-הול-י. אחרי ששטף-דם גרם לשיחוק כל החלק הימני של גופו הותירו חסרי-יכולת לדבר. צוות חזש של רופאים עשה מעט ככל שאפשר הנסיבות, שיכלו לסכן את מע-מדם ואף את חייהם של אנשי. מאמציהם היו לשווא, ואחרי שבץ נוסף מת סטאלין ב-5 במארס 1953; לא לפני שהסחיד את הסובבים אתו, כשהתעורר מתרדמה עמרי-קה, נעץ בהם את מבטו, תוך הרמת ידו השמאלית בתנועה מאיימת.

הטיפול הרפואי שקיבל סטאלין משקף את הפיגור והמודרניזציה, את הפרימיטי-וויות והתיכום המאפיינים עדיין את אורח החיים הרוסי. חדר-החולים שלו היה גדוש ברופאים וטכנאים, שערכו לו בדיקות אלקטרוקורדיוגרם וצילומי רנטגן של החזה, למרות שאיש מהם לא יכול היה להפעיל את מכשיר ההנשמה המלאכותית; ובתוך-בין אביורי הציד הרפואי המשוכלל ש-הובא אל החדר, יכול היה אחד הרופאים - כנראה מהזר הישן - להצמיד על-קת לראשו ולצווארו של סטאלין.

בעיני מבקריהם ממדינות המוקרטיה נראים הדוקטורים כקריקטורות גרסטי-קיות. אבל אין ספק שהמבקרים מהציר-ברלין-רומא מצאו הרבה מהוריות אצל מדינאי המדינות המוקרטיות. אם נזנח את ההיבטים הרפואיים, נוכל לגלות כמה אי-פיונים משותפים בהיסטוריה האישית של מנהיגים משתי שיטות המישטר המגור-גדות.

גם רווולט וגם היטלר נהגו ללכת ביד-שנתם. אתאתרכ הגורד כשתיין מופלג, אך גם צ'רצ'יל וגם סטאלין לא התנורו-מאלכהול, כפי שנהגו היטלר ומסולוני. בדומה לצ'רצ'יל, גברה חיוניותו של היטלר לר שעות הערב והמנוולוגים שלו הושמעו באוונגי אורחיו עד לשעות הקטנות של הלילה.

שחקנים מיקצועיים הם הראשונים להור-זות. שאין אלה הדברים שאדם אומר או הצורה שהוא אומר אותם הכובשים את קהל השומעים. מה שקובע הוא האדם המשמיע את הברבים. ההומור של צ'רצ'יל היה מגושם. הרבה מהחידודים של רוו-ולט היו ברמה של תלמיד בית-ספר, ולא היו מעלים אפילו חיוך אילו הושמעו על-ידי אחרים. היטלר, לעומת זאת, היה בעל חש המגור הממוחכם יותר. לרוב המנהיגים יש ניצטוני הומור, אלא שתופעה אנטישית מעין זו אל לה להסתיר את הצדדים האפלים יותר שאופים והת-תגוננם. בדיחותיו של איש-מעלה נראות תמיד משעשעות באופן יוצא מהכלל; ב"איתה מידה של הגומה לצלילת הכותונתו הרעות ועפר להשפיע בצורה חסרת פרו-פורציה. ההתרגשות יכולה להיות ספונטא-נית או מתוכננת. ראציונאלית או בלתי-ראציונאלית - אבל תמיד היא בבחינת נשק, שהמנהיג אינו מתעלם ממנו.

במדינה

הכנסת

הח"כ עובד על קיבתו

אם לא ימצא מפעיל

למיון הכנסת, יצטרכו

הח"כים להביא שקיות מהבית

המוסד החשוב ביותר בכנסת ישראל הוא מיון חברי הכנסת. אחוז הישיבה של חברי הכנסת השרים במיון, עולה עשרות מונים על אחוז ישיבתם אולם המליאה ובחרי-הוועדות. מיון חברי הכנסת הפך מועדון אקסלוסיבי של השרים, חברי-הכנסת, עוזרי השרים, עיי-תונאים ופקידים בכירים. מעין מקום-מפיי-גש שבועי, שבו נופלות מחיצות המחלוקות הפוליטיות ובו אפשר לראות שני חברי-כנסת שחירפו וגידפו זה את זה כמה דקות קודם-לכן, לעיני מצלמות הר-טלוויזיה בתוך אולם המליאה, כשהם שר-תים קפה או סנדלים צהריים ליד אותו שולחן חברים מלודות.

עם תחילת מושב התורף, עבוד שלושה חודשים, צפוי חיסולו של מוסד נכבד זה. מי שהפעיל משך שנים רבות את המיון, אשר הוברט, שהפך מוסד חשוב אפיי-לו יותר מתבריי-הכנסת עצמם, אינו רוצה להמשיך להפעיל את מיון הכנסת. לדיבי-רי הוברט: "אני לא מרויח עכשיו כמי-עט כלום. המחירים נקבעים על-ידי ועדה של חברי-כנסת, והם נמוכים ביותר, חוץ-מה, לעבוד עם כמה מחברי-הכנסת, זו ממש עבודה קשה. אין לי כוח יותר. אני לא ממשין."

מי צריך צרות? ב-15 בחודש זה ייפתח מיכרו שפירסם קציני-הכנסת, לגבי הפעלת המיון החדש. הוברט לא ניגש שוב למיכרו, ובנתיים לא ניגש אליו גם כל בעל מוסעות אחר. ברבע האחרון נקרא לכנסת ישראל רונופלד, אביו של צלם-הטלוויזיה אריה רונופלד, שהיה הר-מיסעדה של הכנסת לפני הוברט, עוד ב-בניין הכנסת הישן שבבית פרונץ. רונו-פלד התבקש להגיש את מועמדותו למיכ-רו, אך השיב: "בשום פנים ואופן לא! בשביל מה אני צריך את הצרות האלה." אם לא ימצא בעתיד הקרוב מישוה ש-יהיה מוכן להפעיל את מיון הכנסת, לא תהיה ברייה אלא שחברי הכנסת ילמדו מנהגיהם של השר הים לנדאו וח"כ שלמה גרוס, הנוהגים לחיים איתם, גם היום, קפה בתרמוס וסירי אוכל מהבית.

קיבוצים

הפצי' בה - לא בו

אהבת נשים מפעירה

קיבוץ, שחבריו מגיבים

כשמרנים לכל דבר.

"לפעמים היתה עובת הכל ובורחת. איש לא ידע מה עשתה והיכן היתה. היתה חזורת עם תיק שמוט על כתפה ובידה חבילה ארוזה - ספרים בוודאי, כולם שתקו..."

קטע זה, מתוך רשימה קצרה בת 350 מילים, שהוכתרה בשם "הבקשה", התפרסם בתחילת החודש בבקבוץ, השבועון הפנימי של הקיבוץ המאוחד. הוא נכתב על-ידי תרו, חברת קיבוץ הפצי'בה, של-מרגלות הגילבוע. גיבורת הרשימה: קיי-בוצניקית צעירה, מזורה ותימהונית.

עוד קווים, לתיאור דמות הגיבורה על-מתי-השם, הוסיפה תרו בתמשך הרשימה: "היא פוסעת על קצה המדרכה לבדה, לבושה מכנסי ג'ינס מרופטים וחולצת טריקו רפואי. לא אומרת דבר, לא מרימה ראש, תמיד חושבת, מהרהרת. נהגו לומר עליה שהיא לא אדם, אולי היא גוף מחף שנפלט מהעולם החיצון, מבטיה משתהים בתמימות ואינם אומרים דבר. רגילה לעי-שות מה שלא עושים אחרים, כאילו לא היתה."

"תמיד יש התחזה." תגובת חברי הקיבוץ, למראה חברתם התימהונית, נעה בין שתיקה לבין גיחוך. היו שמארו כי היא "נערה מיסכנה". אחרים הביעו תיקי-וזה כי "עוד שנה-שנתיים תתבגר ותהיה כמו כולם." אך משעברו חמש שנים, והר-נערה התימהונית הפכה אשה תימהונית.